

Zeshonderd zelfredzame koeien op Groningse klei

Het is vijftien jaar geleden dat de familie Van Vilsteren Zwolle verruilde voor het ruimtelijke Oostwold. In die tijd groeide het bedrijf van 300 naar 600 koeien. Dat vraagt om protocolmatig werken en zelfredzame koeien. Verder is er ruimte genoeg om naast het melken onder andere wintertarwe en suikerbieten te verbouwen in de Oost-Groningse klei.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Het is gezellig druk in de kantine op het bedrijf van Christiaan (44) van Vilsteren in Oostwold in de gemeente Oldambt. Christiaan, zijn vrouw Marjan (40) en zijn ouders Jan (72) en Rietha (68) zitten samen met medewerker Jordy en stagiair Mirthe rustig aan de koffie. Aan de muur hangen rijen met keurig opgehangen certificaten van honderdtonners, in totaal 38. 'Er was nog wat ruimte, dus ik heb vast een paar extra spijkers klaar voor de volgende', vertelt Christiaan, waarop Marjan aanvult dat het dan misschien nog wel even kan duren

voordat er nieuwe bijkomen. Kandidaten genoeg, zou je misschien zeggen, met een stal met 600 koeien. Een deel van de honderdtonners haalde de honderdduizend kilo melk op de oude locatie in Zwolle. 'In Zwolle moest ruimte komen voor nieuwbouw. Mijn vader boerde daar samen met zijn broers Kees en Huub', vertelt Christiaan. Hij wijst naar een foto van de drie broers, die ook prominent aan de wand hangt. 'Kees is naar de Noordoostpolder gegaan en Huub is nog in Zwolle, waar de afgelopen jaren ons jongvee is opgefokt. De broers hebben nog

BEDRIJFSPROFIEL

naam bedrijf	Marietje Sietske Hoeve
familie	Christiaan (foto), Marjan, Jurian (14), Iris (12) en Robbin (9) van Vilsteren
aantal koeien	600
aantal stuks jongvee	250, waarvan 165 in Zwolle
rollend jaargemiddelde	10.455 kg melk, 4,63% vet en 3,67% eiwit
grondgebruik	350 ha totaal, waarvan 130 ha grasland (huiskavel 80 ha), 110 ha wintertarwe, 30 ha mais en overig suikerbieten, luzerne en doperwten
medewerkers	2 in vaste dienst, 5 parttime melkers

nen, zijn niet anders bij 600 koeien. Er zijn hooguit meer handen nodig om het werk rond te zetten en dan vooral het melken. 'In totaal hebben we twee vaste medewerkers in dienst en vijf parttime melkers. We melken met een 50-stands carrousel die drie mensen bedienen en dan is er nog iemand die bezig is met het koeverkeer naar de melkstal.'

De kalveren neemt Marjan voor haar rekening. Wekelijks zijn er een stuk of tien koeien die afkalven, soms komt het zo uit dat er drie kalveren op één dag bijkomen. 'De gemiddelde tussenkalftijd ligt boven de 400 dagen. Rond dag 60 in lactatie beginnen we met insemineren en we laten ze gerust wat langer lopen als het niet wil. Misschien dat die selectie ook helpt met het halen van de honderd ton melk', geeft Christiaan aan. 'We zijn niet zo snel met het wegdoen van koeien. Zolang ze nog melk geven, lopen ze niet in de weg.'

Geplette tarwe van eigen klei

Melk geven, dat lukt de koeien wel. De veestapel is opgesplitst in zes groepen: een voor vaarzen, een groep droge koeien, een hoogproductieve groep en drie gemiddelde groepen. 'Mijn vader verzorgt het voeren nog altijd. Momenteel krijgen de vier productiegroepen allemaal hetzelfde rantsoen. De droge koeien krijgen restvoer van de productiegroepen aangevuld met kuilvoer een hooi. In de krachtvoerbox wordt er op productieniveau energie en eiwit aangevuld', aldus Christiaan. 'Met de grootte van de groepen die we hebben kunnen we eigenlijk een volledig rantsoen afstemmen op de productiegroepen en de droogstandsgroep, maar momenteel doen we dat nog niet. Dat zijn drie wagens met hetzelfde rantsoen. In de toekomst willen we dat wel anders aanpakken.'

Het rantsoen bestaat uit graskuil, mais, graszaadhooi, bietenpulp, perspulp, soja en geplette tarwe. Dat laatste komt van eigen teelt, want bij het bedrijf hoort in totaal 350 hectare grond. Daarvan is 130 hectare grasland, 110 hectare wintertarwe, 30 hectare mais en op de andere percelen worden luzerne, suikerbieten en doperwten

even overwogen om naar Oost-Duitsland te emigreren, omdat daar ruimte is. Dat zagen de echtgenotes niet zo voor zich, en zo kwamen wij in Oost-Groningen uit.' En inmiddels staat het bedrijf met de naam 'Marietje Sietske Hoeve', vernoemd naar twee koefamilies die ook veel terug te vinden zijn op de honderdtonnercertificaten, daar precies vijftien jaar. In Oostwold hebben ze een nieuwe stal gebouwd. 'In eerste instantie bouwden we voor 400 koeien. In Zwolle molken we al 300 koeien, dus we wilden wel groeiruimte. De nieuwe melktank had ruimte voor 33.000 liter melk. Mijn vader vroeg zich af of die ooit vol zou komen', vertelt de melkveehouder met een lach. 'Binnen een half jaar was het al zover.'

Vlotte groei van 400 naar 600 koeien

Vrij snel na de nieuwbouw kwam er in 2014 een stuk aan de stal bij, zodat de veestapel verder kon groeien naar de huidige 600 koeien. 'Die ruimte is zo vol', is de ervaring van Christiaan. 'Van 50 koeien naar 100 groeien uit eigen aanwas duurt lang, maar als je start met 400 koeien, ben je vrij vlot bij 600.'

Qua werk is de groei van 400 naar 600 ook niet heel anders. De protocollen die nodig zijn om 400 koeien te run-

De boxen van de koeien zijn gevuld met gedroogde mest

geteeld. 'Een deel van de geoogste tarwe wordt geplette tarwe in het rantsoen, maar we hebben niet alles zelf nodig. Een deel verkopen we, net als een deel van de stro die bij de tarweoogst vrijkomt.'

Het grote areaal resulteert in een flinke voervoorraad met hoge kuilbulten naast de stal. Dat is uiteraard ook nodig voor een grote veestapel, maiskuil wordt zelfs extra aangekocht om het jaar rond te kunnen voeren.

Zelfredzaamheid staat bovenaan

'Een deel van het landwerk doen we zelf, wat inhoudt dat we bijvoorbeeld bij de oogstmomenten extra werk hebben', legt Christiaan uit. 'Dat komt met de medewerkers vaak wel goed. Toch wil je zien te voorkomen dat er meer werk bijkomt door bijvoorbeeld zieke koeien.'

Om problemen te voorkomen komt volgens protocol elke maandag de klauwverzorger, elke woensdag de dierenarts en gaan de koeien wekelijks door een voetenbad na het melken. 'Mortellaro komt eigenlijk kniet voor, dat is een kwestie van bijhouden en dat lukt op deze manier goed. Met fokkerij letten we er ook op dat we koeien fokken die het goed kunnen volhouden in de kudde. Los van het twee keer melken per dag is de individuele aandacht beperkt. Ze moeten zelfredzaam zijn.'

Voor het fokbeleid gebruikt Van Vilsteren het stieradviesprogramma SAP van CRV. Daarin draait het vooral om een functioneel exterieur, maar ook om gezondheid en productie. Het advies is ook om op 60 procent van het vee een witblauwstier in te zetten, maar dat wordt volgens Christiaan niet gehaald. 'Bij sommige koeien vind ik dat qua exterieur niet goed passen. Dan verkoop ik liever een holsteinkalf dan dat ik koeien heb die moeite hebben met afkalven.'

Tot afgelopen september werd het jongvee opgefokt door oom Huub van Vilsteren in Zwolle, maar er is besloten dat nu ook in Groningen te doen. Ruimte voor jongvee is er alleen niet op het bedrijf in Oostwold, dus is er voorgesorteerd door een bedrijf in de omgeving, in Nieuwolda, te kopen. 'In Nieuwolda staat nu het jongvee van twee weken tot ongeveer een half jaar oud. In Zwolle is ook nog

Wekelijks komen er gemiddeld tien kalfjes bij

een deel, dat wordt nog opgefokt tot het drachtig is en komt dan hierheen.'

De kalveren staan in een omgebouwde ligboxenstal met drinkautomaat, maar de ruimte is nu nog beperkt. De schuur die er staat, moet nog gesloopt worden. Daar moet de nieuwe jongveestal komen. Heel spannend lijkt die nieuwe extra uitdaging niet te zijn voor de ondernemer. Interessanter misschien wel is wat er met de mest moet gebeuren als derogatie verdwijnt. 'Je merkt het nu eigenlijk al. In deze regio is er afzetruimte genoeg, maar inmiddels is de afvoerprijs van mest verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. Aan een monovergister gaan we niet beginnen. Een stikstofkraker is interessanter vanwege de meststoffen die je krijgt.'

Tot nu toe heeft de familie overal een mouw aan weten te passen. 'Al moet het niet verplicht worden om te gaan weiden. Daar lijkt me met 600 koeien geen beginnen aan', aldus Van Vilsteren. 'Deze manier van werken met protocollen en elke week hetzelfde ritme past niet alleen goed bij de koeien, ik vind het zelf ook prettig.'

Extra foto's online

Meer beelden van het bedrijf van Van Vilsteren in Oostwold zijn te vinden op de website van Veeteelt.

► Fotoserie op veeteelt.nl